

פענוח

[שיחת ש"פ דברים, שבת חזון, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ דברים תשל"ו:

"בשיחת שבת חזון נתבאר דמה שהרמב"ם מביא בריש הל' ביהב"ח ע"ד משכן שילה נוב וגבעון, הוא כי עפ"י מ"ש הרמב"ם (ריש הל' מלכים) "שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך . . ולהכרית זרעו של עמלק . . ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה", מובן שתיכף לאחר מינוי מלך ומחיית זרע עמלק, חל החיוב דבנין ביהמ"ק, וע"כ ס"ל דלכולם דין מקדש:

החל מהמשכן (שגם בו הי' ע"ד ג' מצוות הנ"ל: מינוי מלך – שהרי משה הי' מלך (הל' ביהב"ח פ"ו הי"א), מלחמת עמלק (מחי' בחלקה, באופן שכבר ישנה מנוחה, ע"ד שהי' במקדש ראשון שלא נמחה זרע עמלק לגמרי), ולכן הי' חיוב דבנין מקדש, שהוא המשכן שנקרא "מקדש המדבר"), וכן שילה (כי גם שם הי' סדר זה: מינוי מלך – שהרי יהושע הי' מלך (הל' מלכים פ"א ה"ג), וגם הי' מצב של מנוחה, לאחר שכבשו וחלקו, ולכן יש למשכן שילה גדר של מקדש (ולכן מביא הרמב"ם (שם) הפסוק "לשכנו תדרשו" הקאי על משכן שילה)), וכן מקדש נוב וגבעון.

והנפק"מ לפועל מזה היא (שלכן מביא זאת הרמב"ם), בדין איסור עשיית בית תבנית היכל (הל' ביהב"ח פ"ז הי"י) – דאם יש גם להם דין היכל, איסור לעשות גם כתבניתם.
ולא תפסנו:

(א) לפי הסבר הנ"ל דדין בניית המקדש הוא רק לאחר שיש מנוחה (אחר מלחמת עמלק, כיבוש ז' עממין), אי"מ מדוע מביא הרמב"ם גם משכן הגלגל שהי' בשעה שכבשו וחלקו?
(ב) עדיין לא נתבאר מדוע מביא הרמב"ם מנין השנים של כאו"א?
מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] בקיצור תוכן השיחה – תיקן כדלהלן:

(א) על התיבות: "חל החיוב דבנין ביהמ"ק", כתב:

לתמיד

(ב) על התיבות: "וע"כ ס"ל דלכולם דין מקדש", כתב:

(מתחיל בועשו לי מקדש – שמביאו לפני קרא דלשכנו (בהל' ביהב"ח שלפני [הל' מלכים]) – מקדש המדבר. ואופן ביהמ"ק – תלוי באופן דיניח ה"א לכם (יניח דעמלק במדבר ולפי שעה – ממסע למסע – מקדש דמדבר; יניח באה"ק (לאחר שחלקו לכאו"א) – בית (ולא אוהל) וכו'.

(ג) על התיבות: "מחי' בחלקה" – סימן קו תחת תיבת "בחלקה", וכתב:

כאמרו – ושים באזני יהושע

(ד) על התיבות: "ע"ד שהי' במקדש ראשון שלא נמחה זרע עמלק לגמרי" – מחק את התיבות: "ע"ד שהי'", "ש(לא)", "לגמרי"; וכתב:

וכנאמר ויחלוש גוי' – וגם [במקדש ראשון לא נמחה זרע עמלק] ראה ש"א כז שם למד ועוד

(ה) על התיבות: "וגם הי' מצב של מנוחה כו" – מחק תיבת "וגם", וכתב:

ו[הי' מצב של מנוחה] יותר – באה"ק [לאחר שכבשו וחלקו], ולכן יש למשכן שילה גדר של [בית – במקדש (ולכן מביא הרמב"ם (שם) הפסוק "לשכנו תדרשו" הקאי על משכן שילה)], וכן מקדש נוב וגבעון]

(ו) על התיבות: "והנפק"מ לפועל מזה היא (שלכן מביא זאת הרמב"ם), בדין איסור עשיית בית תבנית היכל" – מחק את התיבות: "שלכן מביא זאת הרמב"ם", וכתב:

[והנפק"מ לפועל מזה] גם עתה [היא בדין איסור עשיית בית תבנית היכל]

[2] על השאלה הראשונה, כתב:

[משכן הגלגל שהי' בשעה] קודם [שכבשו וחלקו] אף ש"באתם" – עדיין נמשך אופן החיוב ד"לפי שעה" דמדבר (שלא נתיישבו עדיין), אבל חיוב זה ישנו

[3] על השאלה השני', כתב:

להמתיק דהחיוב "לפי שעה" תלוי בהחני' "לפי שעה" – במדבר רק ממסע למסע (במדבר קודם שילה – רק יד שנה דכיבוש וחלוקה – היפך מנוחה ואריכות זמן, משא"כ כו'

ע"פ הכלל דילמוד סתום מן המפורש – י"ל לכאורה דמקדש דנוב וגבעון הוא כהקודמו – דשילה, וחזר בו ממש"כ בפיה"מ זבחים יד, ז

ובכ"ז לא נקרא מנוחה כי הי' ביחד רק נ"ז שנה. וי"ל דהי' שינוי גם במקדש, וכפיהמ"ש, ולא חזר בו.

אלא שאין דרך הרמב"ם להביא חידוש וכיו"ב, וגם אין מוסיף [והנפק"מ לפועל מזה גם עתה היא כו'] ובמילא אין נפק"מ –

אלא שלע"ע לא מצאתי שקו"ט עד"ז בס'. וראה תפא"י בזבחים ולברר בס' הר המורי' על הרמב"ם

(12)

דאס וואס דער רמב"ם זאגט ג' מצוות נצטוו וכו' איז דאך דאס די גמרא אין סנהדרין (כ, ב), וואס די גמרא זאגט ואיני יודע איזה מהם תחלה, און די גמרא לערנט אפ פון א פסוק אז מינוי מלך איז קודם למחיית עמלק, ועדיין איני יודע אם לבנות להם ביה הבחירה תחילה או להכרית זרעו של עמלק תחילה, לערנט מען אפ פון א פסוק אז להכרית זרעו של עמלק תחילה.

איז וויבאלד אז ס'איז דא א קס"ד אז בנין ביהמ"ק דארף זיין די ערשטע זאך, און מ'דארף האבן א לימוד פון א פסוק אז דאס איז נאך מינוי מלך ומלחמת עמלק, איז פארשטאנדיק אז גלייך נאך מינוי מלך און מחיית עמלק, איז חל דער חיוב פון בנין ביהמ"ק לתמיד.

און דערפאר האלט דער רמב"ם אז אלע האבן א דין מקדש: מתחיל בועשו לי מקדש - שמביאו לפני קרא דלשכנו (בהל' ביהב"ח שלפני הל' מלכים) - מקדש המדבר. ואופן ביהמ"ק - תלוי באופן דיניח ה"א לכם (יניח דעמלק) במדבר ולפי שעה - ממסע למסע - מקדש דמדבר; יניח באה"ק (לאחר שהלקו לכאו"א) - בית (ולא אוהל) וכו'.

(13)

החל מהמשכן, שגם בו הי' ע"ד ג' מצוות הנ"ל: מינוי מלך - שהרי משה רבינו מלך הי' (הל' ביהב"ח פ"ו הי"א), מלחמת עמלק (מחי' בחלקה, כאמרו - ושים באזני יהושע, ובאופן שכבר ישנה מנוחה, וכנאמר ויחלוש גו' - וגם במקדש ראשון לא נמחה זרע עמלק (ראה ש"א כז, שם למ"ד ועוד)), ולכן הי' חיוב דבנין מקדש, שהוא המשכן שנקרא "מקדש המדבר" (וכדי שיהי' באופן דמצווה ועושה הי' הציווי דועשו לי מקדש לאחר מ"ח).

וכן שילה, כי גם שם הי' סדר זה: מינוי מלך - שהרי יהושע מלך הי' (הל' מלכים פ"א ה"ג), והי' מצב של מנוחה יותר - באה"ק לאחר שכבשו וחלקו (*), ולכן יש למשכן שילה גדר של בית - מקדש (ולכן מביא הרמב"ם (שם) הפסוק "לשכנו תדרשו" הקאי על משכן שילה).

(14)

וכן מקדש נוב וגבעון, שהי' לאחר המנוחה מפלשתים (וע"כ מדייק הרמב"ם שנוב ובגבעון בנו מקדש, ולא כפי שנקרא במה גדולה (תוספחה זבחים ספ"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ט, ב. תוד"ה אין מנחה זבחים ק"ט, ב)).

והנפק"מ לפועל מזה גם עתה, בדין איסור עשייה ביה חבנית היכל כו' (הל' ביהב"ח פ"ז ה"י) - דאם יש גם להם דין היכל, אסור לעשות גם כתבניתם (**).

- בנוגע -

(* ומשכן הגלגל (שהביאו הרמב"ם) שהי' קודם שכבשו וחלקו, אף ש"באתם" - עדיין נמשך אופן החיוב ד"לפי שעה" דמדבר (שלא נתיישבו עדיין), אבל חיוב זה ישנו.

(**) ע"פ הכלל דילמוד סתום מן המפורש - י"ל לכאורה דמקדש דנוב וגבעון הוא כהקודמו - דשילה, וחזר בו ממ"ש בפיה"מ זבחים יד, ז, ובכ"ז לא נקרא מנוחה כי הי' ביתך רק נ"ז שנה. וי"ל דהי' שינוי גם במקדש, וכבפיהמ"ש, ולא חזר בו, *מה נקרא*

אם הי' ביתך רק נ"ז שנה. וי"ל דהי' שינוי גם במקדש, וכבפיהמ"ש, ולא חזר בו, מה נקרא

אלא שאין דרך הרמב"ם להביא חידוש וכיו"ב, וגם אין מוסיף בדין איסור עשייה בית תבנית היכל, ובמילא אין נפק"מ -

וראה תפא"י בזבחים שם. הר המורי' על הרמב"ם (סק"ד).

.. איז דאך דאס פון די גמרא אין סנהדרין ..

.. כאמרו - ושים באזני יהושע, אבל באופן שכבר ישנה מנוחה ..

. . ולא רק כפי שנקרא במה גדולה (מ"א ג, ד. תוספתא זבחים ספי"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ט, ב. תוד"ה אין מנחה זבחים קיט, ב. . .

(**). . וי"ל דהי' שינוי משילה (וכמו שהארון הי' בקרית יערים) גם במקדש, וכבפיהמ"ש, ולא חזר בו, כא כבמה [-? לא ברור, ויתכן שנמחק]